

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa, Complectens Omnia Morum Præcepta, Et Principia Decisionis Omnium Conscientiæ Casuum, Suis Quæque Momentis Stabilita

Ad usum Parochorum, & Confessariorum

Continens Tractatus de Conscientia, de Legibus, de Peccatis, de Virtutibus
Theologicis, de Religione, & Beneficiis. Adjunctis in hac editione
Propositionibus ad hanc usque proscriptis

Antoine, Paul-Gabriel

Ingolstadii, 1734

VD18 90392140

Q. 3. Quod modis acquirantur Beneficia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40986

nis, aut custodiæ causâ datur. Quod si detur in vitam commendatarii, tunc omnia ferè jura ei competunt, quæ titularibus. Unde Commenda perpetua æquivallet Beneficio in titulum dato.

In incompatibilia, & compatiblea: incompatibilia sunt ea, quæ annexam habent curam animarum, vel quæ personalem residentiam postulant, ut sunt duo Episcopatus, duo curata Beneficia, duæ dignitates, &c. Vel quæ in eadem Ecclesia instituta sunt ad eundem finem, habentque idem onus, ac Officium eodem tempore perfolvendum; qualia sunt duo Beneficia uniformia sub eodem tecto, ut duo Canonici in eadem Ecclesia. Compatiblea verò sunt ea, quæ personalem residentiam non exigunt, nec idem onus, ac Officium eodem tempore perfolvendum.

Q. 3. *Quot modis acquirantur Beneficia?*

Resp. I. Regula Juris in 6. sic habet: *Beneficium Ecclesiasticum non potest licite (subintellige etiam valide) sine institutione canonica obtineri.* Institutionis autem Canonice diversi sunt modi, nempe sex, quibus Beneficia acquiruntur, nimirum 1. Collatione libera, 2. Præsentatione, & subsequa institutione. 3. Electione, & subsequa confirmatione. 4. Postulatione, & subsequa

subsequa admissione. 5. Resignatione acceptata in favorem. 6. Permutatione approbata. Sex illis modis addi potest interdum sola electione jus habentium absque alia confirmatione; & tunc dicuntur Beneficia electiva collativa, alia autem confirmativa.

Observanda est hinc Regula Cancellariæ de Triennali possessore, quæ sic habet: *Voluit, & ordinavit idem Dominus noster, ut si quis quacunq̃ Beneficia Ecclesiastica, qualiacunq̃ sint, absque simoniaco ingressu, ex Apostolica, aut ordinariæ collatione, aut Electione, per triennium pacificè possederit, si se non intruserit, super hujusmodi Beneficiis molestari nequeat; nec non impetrationes de Beneficiis sic possessis factas, irritas & inanes censeri decrevit.* Valet autem in utroque foro ex *Clement. de Sequest.* quia Papa supplet id, quod deest ex justo titulo, censeturque illud interea conferre. Sed ad hoc requiritur titulus saltem coloratus, & capacitas possessoris; alioqui haberetur pro intruso: quod si provius habuerit impedimentum sibi cognitum, cum ei collatum est Beneficium, v. g. defectum ætatis, censuram, &c. Tum non ei prodest istius Regulæ præsidium, etsi titulum coloratum habuerit, quia non possedit bona fide.

§. I. De libera Collatione.

I. Collatio libera est concessio juris rea-

Y y 2

lis

târit: & in Laicum, quod alicui competit ex eo, quod ipse, vel aliquis è suis prædecessoribus Ecclesiam fundavit, vel extruxit, vel dotavit. Patrono Laico conceduntur ad præsentationem quatuor menses à notitia vacationis Beneficii, sex verò Ecclesiastico. Si intra id tempus Patronus non præsentaverit, tum potest Episcopus Beneficium, cui voluerit, conferre, cap. 3. *de Jure Patron.* quod si duo pluresve Patroni diversas personas nominent, & sint æqualia horum suffragia, potest Superior, quam illarum maluerit, præferre, sed tenetur semper in conscientia digniorem præferre. Si verò plures Patroni in unum consentiant, aliis dissentientibus præfertur sententia majoris partis, cap. 3. *de Jure Patron.* quod si absque scandalo fieri nequit, Episcopus pro suo arbitrio alium, etiam à nullo præsentatum substituere potest, ibid. Item si Patronus Laicus duos successivè præsentet ante institutionem, tunc potest Episcopus alterutrum pro arbitrio instituere, sed debet digniorem. Secùs, de Patrono Ecclesiastico, nam Prior ab ipso præsentatus debet institui, cap. 24. *de Jure Patron.* si fuerit dignus; aliàs neuter, quia jure suo pro hac vice excidit. Ratio disparitatis est, quia Patronus Ecclesiasticus præsumitur nosse digniorem, quem proinde statim nominare debet, ideòque variare non debet: quod permittitur Laico,

lis in Beneficio, procedens ex mero arbitrio conferentis. Dicitur libera, ut distinguatur ab institutione & confirmatione, quæ sunt quidem collationes, seu concessionis juris, sed non libera; nam tenetur Prælatus præsentatum à Patrono, & electum suffragiis electorum instituere, nisi obstet indignitas præsentati, vel electi, quæ probetur juridicè.

2. Jure communi Episcopus habet potestatem conferendi Beneficia in Diocesi sua vacantia, cum in ea sit princeps & moderator sacrorum. Hanc habere possunt etiam alii inferiores, ut Capitulum, Abbates. Si collator Beneficii illud conferre neglexerit intra sex menses à die, quo notitiam vacationis habuit, vel si intra illud tempus indigno contulerit, collatio jure devolutionis pertinet ad proximum Superiorem, & sic gradatim ad Papam, à quo non regreditur ad Ordinarios.

3. Licet debeat conferri Beneficium sine pacto, vel conditione, Episcopus tamen potest exigere condiciones, quæ ex natura rei insunt, cum enim exigantur tacitè, possunt quoque exigì expresse.

§. 2. *De Præsentatione, & jure Patronatus?*

Præsentatio est exhibitio personæ cujusdam ad Beneficium, legitimè facta per Patro-

tro-

tronum Superiori, ad quem pertinet institutio, quæ est concessio juris realis in Beneficio facta ad præsentationem Patroni. Præsentatio verò potest fieri etiam per Laicos, si jus Patronatûs habeant; nam præsentatio non dat jus in re, sed solum ex dispositione Canonum dat jus ad rem, ita ut præsentatus institui debeat à Prælato, nisi probetur indignus.

Jus Patronatûs est potestas præsentandi Clericum ad Beneficium vacans. Dico, *Vacans*, nam si non vacet, irrita est præsentatio, eo quòd sit contra bonos mores, utpote præbens desiderandæ mortis occasionem. Et ob hanc causam prohibita est promissio Beneficii antequam vacet, c. 2. *de Concess. præbend.* quòd si fiat, nulla est promissio, sicut provisio inde obtenta, ex Regul. 22. Cancel.

Pluribus modis hoc jus acquiritur. 1. Fundatione, hoc est, donatione soli, seu aræ ad superædificandam Ecclesiam. 2. Ipsa Ecclesiæ ædificatione. 3. Dotatione Ecclesiæ, assignatis sufficientibus redditibus. Unde possunt esse plures ejusdem Ecclesiæ Patroni. 4. Præscriptione, scilicet multiplicatis præsentationibus per tempus immemorabile. 5. Concessione Papæ.

Jus Patronatûs dividitur in Ecclesiasticum, quod alicui competit ratione Beneficii à se possessi, aut ex eo quòd de bonis Ecclesiasticis Beneficium fundarit, vel do-

co, qui præsumitur non satis nosse digniorem, ideòque plures cumulativè præsentare potest.

Patronus non potest seipsum præsentare, cap. 26. *de Jure Patron.* sed potest filium suum, si idoneus sit. Episcopus tamen potest Patrono Beneficium motu proprio conferre. Si Patronus Laicus præsentet indignum, jubetur alium dignum præsentare: si Ecclesiasticus, privatur hac vice jure præsentandi.

§. 3. *De Electione, Postulatione, & Confirmatione.*

Electio est designatio personæ capacis ad Prælaturam, vel Beneficium vacans, facta per suffragia. Per eam acquiritur jus ad Beneficium: nam jus in Beneficio sola Confirmatione obtinetur: quare si quis absque confirmatione immisceat se administrationi Beneficii, censetur intrusus, & amittit jus, quod erat per electionem consecutus, cap. 5. *de Elect.* in 6.

Electio ex Conc. Gener. Later. 4. cap. 24. triplici modo fieri potest, vel per Scrutinium, cum quilibet eligentium suffragium suum secretò tradit; vel per Compromissum, cum eligendi potestas in unum, vel plures communi eligentium consensu transfertur; vel per Inspirationem, cum eligentes subito quodam motu in unum communitè consentiunt. Yy 4 Ut

Ut electio valeat, hæc requiruntur 1. Ut omnes eligentes sint saltem Subdiaconi, si agatur de electione virorum: nam ex Clement. 2. de *Ætat.* & Trid. Sess. 22. cap. 4. nemo ferendi suffragium jus habet, nisi sit saltem Subdiaconus. 2. Ut vocentur omnes, qui eligendi jus habent. Non obstat tamen, si aliquis de Capitulo vocatus venire noluerit, vel nequiverit, cap. 28. de *Elect.* 3. Ut eligatur is, in quem omnes, vel major, vel sanior Capituli pars consensit, ex Conc. Later. 4. cap. 24. Pars autem sanior hîc intelligitur, quæ in electione omnes regulas Canonum servat; minus sana, quæ non servat.

Postulatio est facta ab electoribus superiori obsecratio, ut ad vacans Beneficium vel dignitatem admittere velit aliquem, qui eligi non poterat ob impedimentum Canonicum, quod non est vitium corporis, aut animæ.

Confirmatio est concessio juris in Beneficio facta à Superiore ei, qui electus, vel postulatus est. Unde non differt ab institutione, nisi quod hæc connotet præsentatum, illa verò electum, vel postulatum. Porro electus debet secluso, impedimento, intra tres menses à notitia electionis acceptatæ petere Confirmationem: aliàs electio est irrita, cap. 6. de *Elect.* in 6.

§. 4. De Resignatione.

Resignatio est spontanea dimissio sui Beneficii facta coram legitimo Superiore eam acceptante, scilicet Papa, vel Episcopo. Duplex est, altera simplex, seu sine ulla appolita conditione, & hæc fieri potest coram eo, cujus est conferre Beneficium, & instituere; altera conditionalis, quæ fit cum aliqua conditione, & hæc iterum duplex est, nam si fiat ea conditione, ut Beneficium alteri designato conferatur, dicitur resignatio in favorem: si fiat ea lege, ut resignans à resignatario aliud Beneficium accipiat, est permutatio. Sed operæ pretium est scire, quæ requirantur, ut resignatio sit valida, & licita. Quare

Dico. 1. Ut resignatio in favorem, vel sub onere pensionis sit valida, requiritur 1. Ut Beneficium sit resignantis, nam resignatio est sui juris cessio. Quod si resignans commiserit delictum, ob quod certò privabitur Beneficio, modo non teneatur illud dimittere ante sententiam iudicis, resignatio ante illam facta valebit, sed potest postea irritari. 2. Ut sit spontanea, hoc est, nec metu injusto, nec vi, nec dolo extorta; alioqui est nulla, vel certè annullanda cap. 5. de Renunt. & Clement. 2. de Pœnis. 3. Ut in manus Papæ fiat, nam in jure prohibetur resignatio in favorem, cap. Plerique 8. q. 1. & omnis pactio in Beneficiis jure communi prohibetur, ne scilicet jus

hæreditariæ successionis in Ecclesiam introducatur, ne sit locus acceptioni personarum, & ne libertas conferendi Collatoribus adimatur. 4. Requiritur consensus Patroni Laici, si Beneficium fuerit Patronatum. 5. Debet acceptari à Papa, alioqui resignans non perdit jus suum, cap. ult. *de Renunt.* 6. Debet conferri Beneficium ei, in cujus favorem resignatum est, non alteri, nec aliter. Alioqui provisio non valebit, quia fieret sine Beneficii vacatione; non enim tunc vacat per resignationem, cum hæc habeat hanc conditionem, sine qua possessor non intendit resignare. 7. Debet acceptari ab eo, in cujus favorem resignatur: alioqui resignans non amittit jus suum, cum non resignet, nisi sub hac conditione. Porro resignans etiam post acceptationem Superioris manet sui Beneficii possessor, donec resignatarius possessionem acceperit. 8. Si resignans sit infirmus debet supervivere viginti dies post resignationem: alias censetur Beneficium vacare per obitum, non per resignationem, ac proinde omnis collatio vi illius facta irrita est. Ita Regula Cancellariæ de infirmis. 9. Resignatio facta in Curia Romana debet intra sex menses à die supplicationis oblatae computandos, publicari in loco Beneficii. Si autem fiat causa permutationis extra Curiam, debet publicari intra mensem: alioqui si resignans moriatur antequam resignatarius ceperit possessionem,

nem, Beneficium censebitur vacare per obitum, & collatio facta resolvetur, ita Regula Cancellariæ. In Gallia tempus sex mensium, aut unius mensis computatur à die admissæ resignationis. Et hoc tempus potest à Papa prorogari ad partis petitionem.

Dico. 2. Ut resignatio etiam simplex sit licita, debet fieri ex justa causa bonum Ecclesiæ, vel spiritualem resignantis utilitatem spectante: nam Clerici præsertim Beneficarii ratione sui statûs debent Gloriæ Dei, & utilitati Ecclesiæ inservire: & proinde non eis licet sine causa justa deponere curas spectantes ad Beneficia, quæ susceperunt. Unde S. Pius V Constit, 58. prohibet Episcopis, & aliis, ne admittant resignationes nisi eorum, *qui aut senio confecti, aut valetudinarii, aut corpore impediti, vel vitiati, aut crimini obnoxii, censuris Ecclesiasticis irretiti, aut nequeunt, aut non debent Ecclesia, vel Beneficio inservire; seu qui unum aliud, vel plura Beneficia obtinuerint, vel quos ad aliud contingerit promoveri.* Hic addere juvat vulgarem versum resignandi causas complectentem.

Debilis, ignarus, male conscius, irregularis,

Quem mala plebs odit, dans scandala, cedere possit.

Dico. 3. Ut resignatio in favorem sit licita, debet insuper fieri ob utilitatem Ecclesiæ

Ecclesiæ

clesiæ, quia scilicet alter judicatur aptior: nam si resignatio, vel permutatio fiat ob consanguinitatem, vel ex alio affectu carnali, est illicita: si verò fiat pro aliquo commodo temporali utriusque, vel alterius, est simoniaca. Porro jure communi non licet in periculo mortis resignare Beneficium sub conditione tacita regressus, si convalescat, ex Trid. Sess. 25. cap. 7. & Bulla 134. Pii V.

Dico. 4. Ut resignatio, vel permutatio cum reservatione pensionis, sit licita præter consensum Papæ, & resignatarii, requiritur causa justa, quæ est indigentia resignantis. Nam non est alia justa causa dispensandi à lege generali hanc reservationem vetante ob rationem allatam à Congregatione Cardinalium, ad reformationem Ecclesiæ, deputatorum à Paulo III. scilicet quia *reditus sunt annexi Beneficio, ut corpus anima, ideoque natura sua pertinent ad eum, qui Beneficium habet, ut possit ex eis vivere honestè pro suo ordine, simulque queat sustinere impensas pro divino cultu, & templi, sacrarumque adium reparatione ut quod reliquum est, impendat in pios usus. Hæc est enim natura horum reddituum.* Et vero ipsa resignatio Beneficii non est causa justa pensionis exigendæ, cum jus percipiendi fructus fundetur in Officio, quod resignans dimittit, & transfert in alium. Ratione autem Officii præ-

prateriti nil potest exigere, cum propter illud jam reditus perceperit.

§. 5. *De Permutatione.*

Permutatio hinc est à Beneficiatis facta Beneficii sui in manibus Ordinarii mutua resignatio, ea lege, ut alterius Beneficium alteri conferatur, & vicissim. Si permutanda Beneficia in diversis Dioccesibus sita sint, requiritur auctoritas utriusque Episcopi. Si autem permutatio fiat cum adiectione oneris, vel pensionis, requiritur auctoritas Papæ; quia Beneficia conferri debent sine diminutione, & onere, quod iis jure non inest. Quod si Beneficia sint inæqualia quoad dignitatem, vel jurisdictionem est Simonia juris divini hanc inæqualitatem compensare per aliquid temporale: quia hæc dignitas, & jurisdictio est quid spirituale, & res spiritualis æstimaretur & compensaretur re temporali. Si verò sint inæqualia quoad fructus, Papa potest ad inæqualitatem compensandam imponere pensionem Beneficio pinguiori tanquam conditionem, ut alter indemnis fervetur.

Ad permutationem eadem requiruntur, quæ supra de resignatione dicta sunt: quare Beneficia nequeunt aliis, quam permutantibus conferri: alias invalida erit eorum collatio, quia permutantes non intendunt

dunt resignare mutuò Beneficia, nisi ut sibi conferantur. Quòd si permutatione facta, Beneficium deprehendatur subjectum liti, qui illud resignavit, debet litem prosequi; etsi evictum fuerit, alter redibit ad suam sine nova provisione, & sine nova in possessionem immissione, ex cap. 20. *de Praebend.* in 6.

Ut permutatio licitè fiat, requiritur iusta causa, scilicet utilitas Ecclesiae, seu major Dei cultus, & majus animarum bonum, vel utilitas spiritualis permutantium, quatenus hic in illo Beneficio, & alter in alio melius potest Deo servire. ex cap. 5. *de Rerum permut.* ita S. Thom. in 4. dist. 25. q. 3. a. 3. ad 8. ibi *In permutatione est simonia, si pro aliquo terreno commodo utriusque, vel alterius, talis commutatio fiat. Si autem pro aliquo spirituali, utpote, quis hic in illo loco melius possit Deo servire, non est simonia.*

Q. 4. *Quanam conditiones seu dotes requiruntur, ut quis sit capax Beneficii possidendi?*

Resp. Ex communi, sunt sequentes 1. Thorus legitimus: nam illegitimè nati, sive naturales, sive spurii, sunt incapaces Beneficii ob irregularitatem, à qua solus Papa dispensare potest ad omnes ordines, & omnia Beneficia: Episcopus verò non nisi ad
Ton-